

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Soranerbladet

NR. 1 JANUAR 1972 57. ÅRGANG

Fot.: Hagen Hasselbalch

MÅNEDSSKRIFT FOR SORANSK SAMFUND

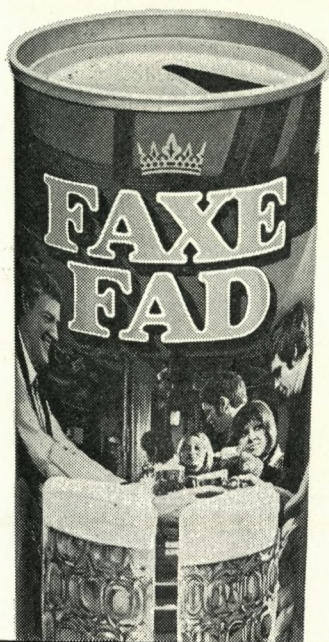
SPAREKASSEN

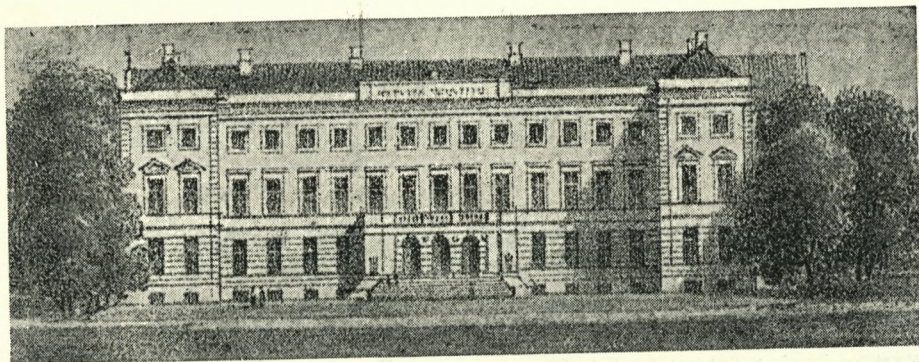
SKS

København-Sjælland

Mere end 250 afdelinger i København og på Sjælland

**Mere øl.
Mere smag.
Mere stemning.**

Academia Sorana

efter gammelt stik

SORØNER-BLADET

JANUAR

57. ÅRGANG

NUMMER 1

Nedenstående skildring af livet på Frederik d. 6.s akademi i dets allerførste år er hentet fra amtsforvalter *Heinrich August Mallings* »Erindringer og Betragtninger«. 1894.

H. A. Malling var søn af toldinspektør i Langenfeld ved Altona *Peder Malling* (1760–1824), der var en yngre broder til geheimestatsminister *Ove Malling* (1747–1829), der var hovedinitiativtager til Sorø akademis genoprettelse og fader til arkitekten *Peder Malling* (1781–1865), der byggede akademiet.

Heinrich August Malling er født 1807, kom 1822 på akademiet, blev student her 1826 og 1827–28 cand.

phil. ved den akademiske læreanstalt i Sorø. Efter at have taget juridisk embedseksamen 1832 blev han landskriver, aktuar og husfoged i landskabet Stapelholm (Gottorp og Hütten amter). Han blev 1847 kammerråd og forflyttedes 1850 til Husum som amtsforvalter og aktuar i Husum amt. Da Sønderjylland gik tabt for Danmark 1864, blev han afskediget og flyttede til København, hvor han døde 1893.

Der er næppe grund til i større grad at kommentere erindringerne, her er blot tilføjet et par noter om de elever, Malling omtaler.

Torben Glahn.

På Akademiet i Sorø

1822–1828

Af H. A. Malling

I Sorø følte jeg mig i Begyndelsen meget ulykkelig. Jeg kendte intet Menneske der. Alt var mig uvant. Sproget talte jeg kun ufuldkomment og blev derfor haanet af mine Kammerater. Det bløde d, f. Ex. i Gud, Kjød, o.s.v voldte mig megen Ulejlighed, jeg sagde natur-

ligvis Gut, Kjøt o.s.v., men Øvelse er en god Læremester, og timevis har jeg øvet mig i at frembringe den svære Lyd, der jo klinger omtrent som dj . . .

I Sorø frøs jeg ogsaa meget, det var Oktober, Bygningen, hvori vi boede, var nyligen bleven opført, og der blev endnu ikke lagt i Kakkelovnen. Dertil kom at jeg led af Hjemve.

Under disse Omstændigheder tog jeg

den faste Beslutning at være flittig og fandt i Arbejdet snart den bedste Trøst. Derved erhvervede jeg tillige Lærernes Velvillie.

Den som Digter bekendte *Christian Wilster* var især venlig imod mig og hjalp mig at overvinde de Vanskeligheder, som jeg mødte overalt. I Begyndelsen var det mig f. Ex. umuligt at oversætte fra Dansk til Latin, jeg måtte først nedskrive Texten paa Tydsk. *Wilster* var ogsaa min Privatpræceptor d.v.s. curator bonorum, og da de blanke Specier, som min Fader sendte, dengang endnu gjaldt 15 Mk. dansk, saa vare mine Finanser i hin Tid i en blomstrende Forfatning. Vor Religionslærer var Lektor *Fogtmann*, senere Professor i Theologi ved Kjøbenhavns Universitet og død som Biskop i Aalborg. Denne Mand er i sin Tid bleven meget omtalt og det ikke saameget paa Grund af hans Genialitet, som formedelst hans Originalitet. Hans Bolig laa umiddelbart ved Siden af den gamle Klosterkirke, og han havde valgt sit Soveværelse saaledes, at han fra Sengen af kunde see ned paa Ligkisterne i en ældgammel Gravhvælving. Da man undrede sig herover, sagde han: »Jeg frygter ikke de Døde, men de Levende!« Vi ærede *Fogtmann* som en Helgen, thi han formanede os stedse til den strenge Sædelighed. Det Rygte, at Moralisten, skjøndt han var ugift, havde forøget Verdensborgernes Antal med fem, troede vi ikke. Professor *Peder Hjort* har i sin Brevsamling gjort sig megen Umage for at redde sin Vens gode Rygte.

Digteren *Ingemann* underviste os i det danske Sprog *Bernhard Severin In-*

gemann har skrevet meget sentimentale Ting, og han har især ved sine historiske Romaner – svage Efterligninger af de uforlignelige *Walter Scott'ske* – opnaaet en stor Popularitet. Vi Disciple yndede ham ikke, Skylden har rimeligvis ligget hos os, i det mindste for største Delen. Vi kunde ikke bringe hans Personlighed, – han saae den Gang ud som en velnæret Forpagter, – i Samklang med hans følsomme Digte. Det forekom os affekteret, naar *Ingemann* med sin Gemalinde satte sig i en Baad under et Løvtag af grønne Bøgegrene og lod sig roe ud paa Søen, eller naar han, som en anden *Joseph*, gik bag ved sin Dame, som madonnaagtig draperet, havde sat sig paa et Æsel. Vi vare fremdeles vrede over, at *Ingemann* ved høitidelige Leiligheder stedse placerede sig saaledes i Forsamlingssalen, at han vendte os Ryggen, men derhos skarpt kunde iagttage os i det foran ham værende Speil.

Ved slige Leiligheder blev der sædvanlig afsungen en Hymne eller en Kantate, og jeg pleiede at akkompagnere paa Pianoet. Denne Omstændighed førte mig i Digterens Hus, hvor jeg maatte spille disse Hymner for Fruen. Jeg har nylig i en Biografi over *Ingemann* læst Meget om det »hyggelige Digterhjem«. Til min Skam maa jeg bekjende, at jeg har kjedet mig ganske forfærdeligt i dette Digterhjem. Det saae sammesteds meget poetisk ud. Damen malede; her saae man en Christus-Figur, hist et Dødningshoved ved Foden af Korset, saa et Krucifix omslynget af Blomster o.s.v. Mine Øine og Øren forlangte imidlertid noget andet, end den Sentimentalitet, jeg mødte

overalt, og saa var Theen svag og Smørrebrødet tyndt smurt.

Ovennævnte Æsel havde engang nær afstedkommet en forfærdelig Ulykke. Fru Ingemann sad med sin Selskabsdame i en romantisk Sandgrav og malede efter Naturen. Asinus græssede ovenfor og det Hele maa have seet meget poetisk ud; da kommer det forbi-strede Æsel for nær til Brinken og styrter med en stor Masse Jord ned paa Selskabsdamen, denne støder med Brystet imod en Sten og laa længe derefter syg. En Lykke var det, at hun slap derfra med Livet. Man seer at Sentimentaliteten ogsaa kan være forbunden med Fare . . .

Havde jeg Musikken at takke for kjedsommelige Aftener i Digterhuset, saa forskaffede den mig ogsaa mange nydelsesrige Timer. Der dannede sig nemlig i Sorø en Musikforening, og de mest ansete Familiers Damer tog Del i sammes Øvelser og Præstationer. Her gjorde jeg først Bekjendtskab med Haydns Skabelse og Aarstider, Mozarts Requiem og Schillers Klokke af Romberg. Disse herlige Kompositioner indprægedes dybt i mit ungdommelige Sind. Ved Musikken bleve vi bekjendte med de unge Damer, fik Adgang hos Familierne og revancherede os, idet vi inviterede Damerne til de Baller, som Akademiet gav.

Med Taknemlighed og Glæde tænker jeg endnu tilbage paa de mange behagelige Timer, jeg har tilbragt i det Stemanske Hus. Daværende Amtmand, senere Statsminister, Geheimeraad Paul Stemann var, som bekjendt, en myndig Herre. Han satte os unge Mennesker ofte i Forlegenhed ved sine Spørgs-

maal og sin drastiske Maade at tale paa, men han mente det godt med os og lærte os at bevæge os med Lethed i det selskabelige Liv. Fik han at vide, at der fandtes en Elev, som ikke havde Adgang til nogen Familie, saa blev en saadan isoleret Yngling strax indbudt af den høitstaaende Mand. Det var et smukt Træk, som levende erkjendtes af os alle. Husets elskværdige Døttre vare meget musikalske, og med en munter Svingom eller Sang endte gjerne de sædvanlige Søndagsselskaber.

Musiken gjorde mig ogsaa paa en Maade populair hos mine Kamerater. Om Morgenen Klokken 6 maatte vi synge en firstemmet Koral i Forsamlingssalen. Om Vinteren var der meget koldt i denne Sal, og Ilden syntes kun pro forma at brænde i Kakkellovnen. Det var heller ikke behageligt at berøre de iskolde Taster paa Pianoet med Fingrene. Naar derfor en i Musikken ukyndig Lektor var tilstede, saa tillod jeg mig at forvandle Korallens halve Taktninger til fjerdedele og disse til ottendedels Noder. Derved blev Sangens Tid reduceret til det Halve, hvilket blev paaskønnet af mine Kammerater, som gysende og frysende, længtes efter Frokosten. Jeg husker endnu, hvorledes ovennævnte Lektor Fogtmann forundret saae om sig med store Øjne, naar Korallen saa hurtigt var endt. Men han vovede ikke at gjøre nogen Bemærkning af Frygt for at røbe sin Ukyndighed i Musikken.

Hvad mine Kamerater angaaer, saa maa jeg først og fremmest nævne den senere Etatsraad og Kammeradvokat *Edouard Buntzen*¹⁾, en Dattersøn af

Komponisten Dupuy, havde et stort musikalsk Talent. Han udmærkede sig ogsaa ellers ved sine Aandsevner. Vi havde tappert kæmpet om den første Plads i Klassen. Ved den maanedlige Omflytning har jeg ofte beseiret ham, thi jeg var dengang flittigere end han. Men ved den aarlige Examen, og saaledes ogsaa ved examen artium, kom hans overlegne ingenium ham til Hjælp, og han gik stedse ud af denne Skærsild som den Første, medens jeg maatte nøjes med Nummer to.

Denne Rivaliseren svækkede mærkværdigvis ikke vort Venskab. Dette Venskab har varet igjennem et helt Liv. Der var nu ogsaa *Carl Bagger*²⁾, som allerede i Skolen skrev Vers . . . Brødrene *Harald* og *Valdemar Raasløff*⁴⁾ kunne ogsaa nævnes her. Deres Fader var en i Altona ansat Marine-officer og en Ven af min Fader. Da jeg afgik til Sorø, besluttede Kommandeur Raasløff ogsaa at sende sine Sønner derhen, og saaledes kom Brødrene til Danmark, hvor de have spillet en Rolle, den første som slesvigsk og senere som holstensk Minister, den anden som Krigsminister.

Eventyrdigteren, Etatsraad *H. C. Andersen* gik den Gang i Slagelse Skole og pleiede om Søndagen at besøge Inngemann. Paa denne Maade blev vi Soranere bekendte med den i en sildigere Periode saa berømte Forfatter. Vi anede dengang ikke, hvad der laa skjult i ham. Han havde et besynderligt og knibsk Væsen, og vi ansaa ham for at være borneret, da han ikke engang kunde skrive orthografisk rigtigt; undertiden gjorde vi Nar af ham. Enhver af os troede at være ham overlegen;

imidlertid er han bleven berømt i hele Verden, og vi som gjorde Nar af ham, ere blevne saa godt som ubekjendte. Jeg kan endnu ikke fatte, at den daværende Andersen har skrevet Improvisatoren, den bedste Bog om Italien siden Goethes Død.

Medens jeg var Student i Sorø blev den af min Fætter, Professor *Malling* byggede nye Akademi-Bygning indviet. Det var en storartet Fest. Kong Frederik den Sjette, Prins Ferdinand, Professorerne ved Kjøbenhavns Universitet og den hele lærde Verden i Residentsen vare tilstede ved denne Høitidelighed. Min Onkel, Geheimeraad *Ove Malling*, holdt som Præsident i Direktionen for Universitetet og de lærde Skoler, Festtalen; det kongelige Kapel udførte Kantaten, og min Broder, den tidligere omtalte Artelleriofficer, afgav med et Halvbatteri Saluten, som fandt sin Gjenklang i de ellers saa stille Skove.

Der skulde vælges tvende Akademister for som Pager at betjene Kongen ved Taffelet. Dette gav Anledning til en Konflikt mellem aristokratiske og demokratiske Anskuelser, om jeg tør udtrykke mig saaledes. Nogle Lektorer mente, at de to fornemste Akademister burde beklæde denne Ærespost, disse var Grev *Christian Schmettau*⁵⁾ og den senere Kammerherre *de Thygeson*⁶⁾; andre derimod holdt for, at Udfaldet af examen artium maatte komme i Betragtning, hvorefter Buntzen og jeg vare de Berettigede. Da Lektorerne ikke kunde blive enige herom, kom Sagen til Universitets-Direktionens Afgjørelse, og denne dekreterede, at Udfaldet af Examen burde gjøre Udslaget. Buntzen og

jeg fungerede da som Pager og fik af Hans Majestæt hver et Guld-Repeteruhr med Kjæde og Signeter. Da Kongen overrakte os denne værdifulde Gave, forsikkrede han os, at han i Fremtiden vilde sørge for os. Efter Audientsen overøste Hofmændene i Forgemakket os selvfølgelig med Komplimenter. Vi vare meget glade og blev ganske stolte, da den af Professor, senere Etatsraad *Heiberg* redigerede »Flyvende Post« i denne Anledning omtalte os med Ros. Aviserne har senere hen i Livet ofte bearbejdet mig, dette har just ikke glædet, men heller ikke bedrøvet mig syndeligt.

Ved Akademiets Indvielse blev Erkebiskop Absalons Grav aabnet, og jeg kan derfor med Sandhed sige, at jeg har seet den berømte Helt. Anledningen hertil skal have været følgende: Paa Rustkammeret i Kjøbenhavn foreviste man blandt andre Rariteter ogsaa Absalons foregivne Pandeskal og et Par Laarknokler. Nu skal en ung Mediciner have paavist, at den omkvæstionerede Pandeskal havde tilhørt en Yngling og de tvende Nokler et kvindeligt Væsen. Dette var for meget for de Lærde, og man vilde have Vished, om Absalon hvilede i sin Grav eller ikke.

Man lagde da Haand paa Værket. Da den indre Kiste af Bly blev aabnet, saa man tydeligt det hele Omrids af et menneskeligt Legeme, næsten at se til som en med Støv bedækket Edderkop. Tillige trængte en forpestet Luft frem, som i et Øjeblik opfyldte hele Kirken. Flere Personer vare nær ved at besvime og ilede hen til Udgangen. Men Biskop Münster, der ledede Undersøgelsen, brød sig kun lidet om de mephistiske

Dunster, han skjød som en Falk nod i Graven og stak den fundne erkebiskoppelige Ring paa sin Finger, idet han rabte: »Ha! denne Ring har tilhørt Erkebiskop Absalon, nu sætter jeg, Sjællands Bisp, den på min Finger!« Krumstaven og Kalken fandtes ogsaa.

Omtrent et Aar senere forlod jeg Akademiet for at fortsætte mine Studier i Kjøbenhavn.

Forinden jeg forlader det yndige Sorø, maa jeg dog endnu omtale tvende Mænd. Den ene er Digteren, den senere Konferentsraad *Hauch*. Denne alvorlige Forfatter holdt, som Lektor ved Akademiet, Forelæsninger over Physik og Zoologi og gjorde et mærkværdigt Indtryk paa os. Han kjendte os, der var hans Tilhørere, slet ikke; han var over al Beskrivelse distrahit og havde en Tankefylde, at hans Ord undertiden forvirredes paa en næsten komisk Maade. Saaledes sagde han engang: »Mine Herre, Hvalfisken har leevnde Blod og føder røde Unger ak! om Forladelse! har rødt Blod og føder levende Unger.« Den Anden var Akademiets Direktør, Etatsraad Tauber. Med denne Mand burde jeg jo egentlig have gjort Begyndelsen, men han var et i enhver Henseende saa kummerligt Individuum, at det egentlig nok vil være det bedste slet ikke at omtale ham. Han har skadet Akademiet meget, og det er ubegribeligt, hvorledes han er blevet udnævnt til en saadan Post.

1) Eduard Buntzen (1809-85) dimitteret 1826. Kammeradvokat. Etatsråd.

2) Carl Bagger (1807-46) dimitteret 1826. Digter.

3) Harald Raaslöf (1811-93) dimitteret 1828. Minister.

4) Waldemar Raaslöf (1815-83). Minister. Officer.

5) Christian Ludv. Leopold v. Schmettau (1806-78) dimitteret 1826. Hofjægermester.

6) Thyge de Thygeson (1806-1905) dimitteret 1826. Politiker. Klitinspektør.

Vinterbillede af det ny alumnat set fra parken. Sv. Gerner Andersen har taget billedet, men sandheden kræver oplyst, at det ikke er i år, han har gjort det.

Soranere fra 1800-tallet søges

Vi er nu inde i det år Sorø Akademis Skole kan fejre sit 150 års jubilæum. Den 3. oktober 1822 begyndte skolen med 51 elever, 21 fra Sorø og 30 fra resten af verden. Af disse gik én ud allerede i december 1822, og han er altså den første gamle soraner i vor skoles historie. I tiden indtil år 1900 udgik i alt ca. 2200 studenter, realister og andre, og af dem er der ca. 350, som redaktørerne af værket Soraner-Biografier 1822-1900 endnu ikke har kunnet finde. Vi ville gerne inden jubilæet 3. oktober 1972 have rede også på disse og

håber at gamle soranere, der læser dette, vil hjælpe os. Vi søger først og fremmest oplysning om, hvor og hvornår de pågældende er døde, men enhver selv nok så lille oplysning om ægteskab, karriere m.v. vil blive modtaget med taknemmelighed.

I dette og de følgende numre af Soraner-Bladet vil vi bringe lister over en del af dem, vi mangler.

Dansk Samvirke, hvis blad Danmarks-posten kommer ud til alle egne af jorden, har lovet at hjælpe, og Danmarks-posten vil i de kommende måneder bringe lister over de soranere, vi må formode er døde i udlandet.

Endelig har vi en særlig liste over

soranere, der stammer fra og rimeligvis er vendt tilbage til, de vestindiske øer. Denne liste vil blive behandlet af specialister på området.

For ikke at gøre dobbelt ulejlighed vil soranere på disse to lister foreløbig ikke blive nævnt i Soraner-Bladet.

1899

Poulsen, Viggo (R) født 13/1 1881 i Høbro. Fader læge.

Hansen, Adam Frithjof Fogh født 23/9 1885 i København. Fader sognepræst.

Hansen, Thorkild Peter Niels Enevoldsen født 12/9 1884 i Sorø. Fader landpostbud.

Smith, Peter Knud Dyrlund født 7/8 i Sorø. Fader manufakturhandler og selv soraner Henrik Christian Dyrlund Smith født 5/12 1857 i Sorø, søn af købmand Søren Smith (1819–1896).

1898

Frederiksen, Axel Emil (R) født 16/3 1882 i Boeslunde. Fader godsforvalter.

Møller, Carl Knud (R) født 28/1 1882 i København. Fader læge.

Dahl, Torben Andreas Schubert født 21/10 1884 på Frederiksberg. Fader officer.

Damsbo, Otto Frederik født 13/1 1885 på Godthaab, Herstedvester. Fader proprietær.

Lindhart, Christian Sophus født 1/6 1883 i København. Fader drejermester.

Madsen, Lauritz Emil født 5/1 1883 i Vindinge. Fader kreaturhandler.

Petersen, Ernst Harry født 14/10 1882 i København. Fader grosserer.

Schäffer, Frederik Christian født 24/3 1882 på Rosenholm. Fader forpagter.

Schäffer, Viggo født 2/4 1885 på Rosenholm, broder til forannævnte.

Sørensen, Gustav Dahl Debell født 16/9 1882 i Kolding. Fader sagfører.

1897

Sørensen, Søren Axel (S) født 4/2 1879

i Rørbæk ved Saksøbing. Fader gård-ejer.

Jensen, Carl Richard født 9/3 1881 i Stege. Fader købmand.

1896

Landgren, Svend Aage født 15/10 1881 i Viemose ved Kalvehave. Fader købmand.

Olsen, Poul Ludvig født 27/11 1882 i Chicago. Fader revisor Christian Peter Olsen (R 1870).

1895

Bronée, Emilius Camillo (R) født 1877 i Damsholte på Møn. Fader lærer.

Knudsen, Olaf August (R) født 7/10 1878 i Ordrup (Gentofte). Fader gartner på Giesegaard.

Budde-Lund, Niels født 9/7 1877 i Aarhus. Adoptivfader sognepræst i Nidløse.

Hansen, Hans Andreas Marius født 18/3 1876 i Emdrupskov, Slesvig. Fader lærer.

Møller, Hilmar Andreas født 1/2 1880 i København. Fader borgmester i Præstø.

Storck, Jørgen født 25/11 1880 i København. Fader arkitekt, professor.

1893

Larsen, Herluf Johannes (S) født 20/2 1876 i København. Fader handskefabrikant.

Petersen, Carl Christian Alfred (R) født 8/11 1875. Fader teglværksejer Verupgaard.

Struck, Alfred Ulrik Vilhelm (R) født 2/11 1876 i Kalundborg. Fader inspektør på Vrøj ved Kalundborg.

Flor, Sigurd født 24/12 1877 i København. Fader driftsbestyrer ved Den østsjællandske Jernbane.

Lerche, Gregers født 18/2 1880 i Raaby, Randers amt. Fader sognepræst.

Philipsen, Alfred Frederik født 21/11 1877 i København. Fader grosserer.

Wegener, Ernet Hugo født 18/6 1877 i København. Fader sognepræst i Pedersborg.

»Gammelsoranerløbet«

Søndag d. 19. marts afholdes det årlige orienteringsløb mellem skolen og »de gamle«.

Deltagere møder omklædt i Baldur-Salen kl. 08.30. Der vil være mulighed for omklædning og bad i omklædningsrummet ved gymnastiksalen.

Der medbringes om muligt: BEMI, kompas, papir, blyant og lineal. Efter løbet er deltagerne inviteret til spisning på skolen. Tilmelding til løbet samt oplysning om du ønsker at deltage i spisningen på skolen, meddeles senest d. 3. marts til:

Ole Halken
Østbanegade 23, 4. th.
2100 København Ø
Tlf. TRia 6573

MØD OP

Med hilsen
Ole Halken

1892

Edsberg, Theodor Louis Holst født 15/5 1877 i Lemvig. Fader branddirektør i Lemvig.

Nielsen, Vilhelm Julius født 2/2 1875 i Sorø. Fader købmand i Sorø.

Nielson, Peter Jacob født 16/5 1877 i Palmor Dekan, Indien. Fader ingeniør i Hyderabad.

1891

Frederiksen, Carl Albert (R) født 30/1 1875 i Fløng sogn. Fader mejeriforpagter Sorø St. Ladegaard.

Jensen, Lauge Valdemar født 15/9 1875 i Vorbasse. Fader sognepræst i Gimlinge.

Oplysninger kan sendes til Ellen Vi-beke Jensen, Søgade 12, 4180 Sorø, telf. (03) 63 18 68, eller til A. Kann Rasmus-sen, Møllehøjgaard, Gerlev, 3640 Krog-strup, telf. (03) 32 21 13.

Kongebal og Kroner

De citerede linier fra Chr. Ellings »Aftenspil« i Soranerbladets december-nummer, får mig atter til at spørge:

Hvor blev festsalens to store lysekro-ner af?

De forsvandt for en snes år siden og blev erstattet af nogle kedsommelige hvide småkugler, der nu hænger i lof-tets kassetter, som en udtrykt vor tids undskyldning for at have trængt ind i denne »hvide og gyldne empire-sal«.

Da jeg i Sorø for mange år siden spurgte efter de gamle kroner, fik jeg at vide, at de var for tunge og klod-sede, desuden var de heller ikke oprin-delige.

De var måske tunge og de var måske klodsede, det havde jeg ikke tænkt over før, og de var måske heller ikke oprin-delige. Det oprindelige har vel været fritstående trebenede kandelabre ved salens langsider – loftskronerne hvide opalkugler sagde, at de nok var fra gassens tid – men disse to store mes-sing- eller bronzekroner var dog i langt højere grad en del af festsalens arki-tektur, end det der fulgte efter. Og netop på de store aftener virkede de to blanke halvkugler som to festlige spejle,

hvori den hele dansende sal drejede rundt.

Hvis ikke kronerne er gået til ophugning, bør de omhyggeligt gemmes til en

tid, hvor man atter vil skønne på deres værdi, pudse dem og hænge dem tilbage.

Curt v. Jessen (1946)

Om min far Christian Frederik Behrendt og hans forhold til Sorø Akademi

Under arbejdet med Soraner-Biografier 1822-1900 kommer redaktørerne i forbindelse med mange efterkommere af gamle soranere, og erfarer gennem breve og samtaler en del om gamle soraneres forhold til skolen. Pastor Th. Berendt har skrevet følgende om sin far, og har lånt os hosstående billede fra 1883.

Til mine tidligste barndomserindringer hører min fars beretning om sine år som elev på Sorø Akademi omkring år 1880, og dog var det langt mere indtrykket af, hvad skolen havde betydet for min far end hans oplevelser som dreng på Akademiet, der gjorde et uudsletteligt indtryk på mig.

Årene på Sorø Akademi prægede min far for hele livet og var uden tvivl den egentlige årsag til, at han senere blev sin bys (Middelfarts) lokalhistoriker, der udgav en række bøger og artikler i historiske årbøger om købstadens gamle bygninger, kirken og havnen; hans første – og måske mest betydningsfulde – arbejde, var Marsvinjægerlaugets Historie.

Hans bedste ven og kammerat på Sorø Akademi var Mackeprang, senere i mange år direktør for Nationalmuseet. Om søndagen drog de to drenge rundt til kirkerne i omegnen af Sorø og studerede kirkernes arkitektur.

Efter skoletiden på Sorø skiltes deres veje; min far blev – meget mod sin vilje – handelsuddannet, mens Mackeprang fortsatte på universitetet, men venskabet mellem dem fortsatte gennem hele livet, og direktør Mackeprang var en udmærket rådgiver og vejleder for min far i hans historiske arbejde.

Måske er jeg ikke den rette til at bedømme min fars indsats som lokalhistoriker, men Mackeprangs påvirkning viste sig tydeligt i min fars særdeles nøgterne stil; havde han brugt et mere journalistisk sprog med mindre respekt for kendsgerningerne, havde han muligvis tjent på sine bøger, mens forholdet nu var, at han brugte egne midler på at få dem udgivet.

Min far afsluttede sin skolegang på Akademiet med realeksamen; jeg har ofte undret mig over hans solide kundskaber, som grundlagdes på Akademiet, og som han senere udvidede ved selvstudium; foruden historie interesserede han sig især for sprog og tog mange år senere timer i latin, et sprog han satte over alle andre, og som han beherskede så godt, at han kunne forberede mig til prøven i latin, da jeg skulle optages på Fredericia Gymnasium.

Den kærlighed og taknemlighed, som min far livet igennem nærede til Sorø Akademi, har jeg senere som student

På kammer nr. 2 boede 1883–84: Conrad Kamman (S 1886), kammerduks, siddende midt i billedet, fader til Soransk Samfunds nuværende kasserer Svend Kamman (S 1927), Steingrim Finsen (IV 1884), M. Mackeprang (S 1888), C. F. Behrendt (R 1885) og H. C. Müller (IV 1886, kammerfuks).

ved universitetet genfundet hos kammerater, som også var soranere.

Christian Frederik Behrendt (1868–1949) var forretningsmand og senere branddirektør i Middelfart. Han udgav, foruden det nævnte arbejde om Marsvinsjægerlaugets Historie (1921), en række historiske skrifter om Middelfart såsom: Færgeløbet ved Middelfart (1933), Middelfart Havn 1837–1937 og hovedværket Fra det gamle Middelfart I (1938) og II (1941). Han var en af vort lands fineste lokalhistorikere og fik tildelt Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelses sølvmedalje 1940. AKR

En usløv gammel soraner

I selv samme nummer (1971, 12) av Soraner-Bladet hvor min gamle ven og biograph-directeur *Erik Sanders* (S 1941) postulerer at soranere er sløve (!), leverer *C. C. Hoffgaard* (R 1917) bevis for det modsatte: ganske usløvt har han gransket mine noget reaktionære reflexioner og påstår (på side 174) at der ikke er noget der hedder »gammelsoraner«! Han stempler glosen som »tosset«, mig som »gammelfar« og dertil »formastelig« . . . hvasse ord ind under jul! *Hoffgaard* spørger om vi ikke kan få »gammelsoraner« som substantiv udryddet.

Det er ikke første gang *Hoffgaard* er på krigsstien, han har luftet de samme synspunkter før (»Gamle soranere – ikke gammelsoranere!« 1967, 2), synspunkter der ikke blir rigtigere ved gentagelse og som ikke bør stå uimodsagt.

Hoffgaard påstår at *gammelsoranere* må betegne *ældgamle soranere* analogt med *gammelfar* (betydningen: bedstefar eller anden gammel mandlig slægtning i huset anføres ikke af *Hoffgaard*), mens *gammel soraner* og *gamle soranere* »kan bruges på os alle lige fra det øjeblik, vi efter translocationen forlader Sorø

Akademi«. »Nok er vi gamle drenge« – siger *Hoffgaard* – »men vi er da ikke »gammeldrenge«!«

Som bekendt kan man hurtigt komme ud at svømme hvis man kræver »logik« i sproglige fænomeners verden eller drager analogier på uholdbart grundlag. »Rigtigt« sprog er ofte »forkert« ud fra et strengt grammatisk synspunkt som man ikke har kunnet opretholde i praksis, hvor man må definere »rigtig« sprogbrug som den av kompetente myndigheder til enhver tid approberede *sprogform*. Det samme gælder selvfølgelig *udtalen* der lige så lidt som sproget lader sig fastlåse én gang for alle i vedtagne normer, men *Hoffgaard* har så inderlig ret når han påpeger elendigt sprog og slap udtale. Vi mangler så avgjort en aktiv sprogpleje – tænk hvad man kunne udrette i TV!

Ordbog over det danske sprog udgivet af Det danske sprog- og litteraturselskab (1919–1956) står som den højeste sagkundskab hvad angår ordforrådet fra 1700 til nutiden. Vi rådspørger denne kapacitet om problemet *gammel* og *gammel-*; finder den *hoffgaardske* påstand støtte eller må den forkastes? eller kan *gammel soraner* og *gammelsoraner* bruges i flæng?

En nærmere granskning viser at *gammel* ikke kun betyder *som har levet (forholdsvis) længe; som har nået en (forholdsvis) høj alder*, ordet har også overført betydning, *ældre end andre*, for eksempel »Gamle og Corpus Juris« og »frisk mod, du gamle«. *Gammel* kan også bruges om en person *der har været noget i lang tid*, for eksempel siger Holberg et sted *jeg er en gammel Academicus jeg*, og ordet bruges også i betydningen *som tidligere har været noget; forhenværende*, for eksempel *gamle regensianere*; her er vi fremme ved gammel soraneren og de gamle soranere selvom disse eksempler ikke er anført i ordbogen. Vi kan altså fastslå – og heri er vi næppe uenige – at *gammel* kan betyde både gammel av *alder* (mere

eller mindre gammel) og *forhenværende*, *tidligere*. Men *gammel* – da? – *Georg Brandes* bruger ordet *gammelmand* fuldstændig synonymt med *gammel mand*, og ligesom gammel kan betyde tidligere, kan *gammel*- få denne betydning: *gammelkendt*. En *gammelkatholik* eller en *gammellutheraner* behøver aldeles ikke at være »ældgammel«, ligesom en *ungtyrk* eller en *ungkommunist* »analogt« ikke behøver at være en årsunge. En tysk *Altreichskanzler* behøver ved sin fratræden som *Reichskanzler* ikke at være det mindste *uralt*, og *nyplatonikerens* modsætning *gammelplatoniker* kan være purung.

Det må fastslås at den hoffgaardske sondring mellem *gammel* (i betydningen gammel av alder, tidligere) og *gammel*- (i betydningen ældgammel udfra analogien gammelfar: bedstefar, gammel mand) ikke lader sig opretholde. Man kan med lige stor ret bruge *gammelkatholikken* som udgangspunkt og »analogt« komme til det resultat at det er Hoffgaard der vender tingene på hovedet!

Gammelsoraneren turde altså ha fuld og legitim borgerret ved siden av *den gamle soraner*; betegnelserne kan bruges i flæng; udtrykkene *en ung gammelsoraner* og *en gammel gammelsoraner* er ikke mere »tossede« end en *ung gammelkatholik* og en *gammel ungtkommunist*, mens *den gamle soraner* let opfattes som en rigtig soransk gammelfar fra dengang der var academister til – med c!

Med venlig soranershilsen

Paul Rantzau (1937)

Phønix-Kæden

Phønix-Kæden, som er en humanitærforening inden for gamle soranere, søger forbindelse med gamle soranere, som er frimurere. Henvendelse kan ske til:

formanden
Afdelingsingeniør,
cand. polyt. Edv. Suhr
Martinsvej 5
1926 København V
Telf. 35 03 17

sekretæren
Legationsråd Hans Wenck
Ole Olsens Allé 8
2900 Hellerup
Telf. HE 6327

kassereren
Direktør Chr. Molt Wengel
Langebjergr 62
2850 Nærum
Telf. 80 03 87

Soranerfrokosten på Grand Café den 6. jan. 1972

Den frokost der følger så tæt på julen plejer kun at være småt besøgt, så det må regnes for godt, at der mødte 14 gamle soranere op fra årgange 1902–71, og da rusen endda viste sig at være en pige og hedde *Karin* fik hun en ekstra klapsalve ved præsentationen.

Vi var altså en lille, men meget snakke kreds; der var livhed og hygge hele vejen rundt og tværs over bordet. Af talere var der kun formanden, som følte sig kaldet til – om ikke at aflægge beretning, så dog at kaste to blik, det ene tilbage, det andet frem. Han fandt at 1971 havde været et rart og godt år for Soransk Samfund; vi havde haft det store problem at skulle ordne redaktionsspørgsmålet, og han var meget glad over at det havde fundet så god en løsning. Årsfesten indtager jo en fremtrædende plads i den udadvendte del af samfundets liv; den blev nu holdt i et bestemt mønster, som var anlagt af Kann Rasmussen, men inden for dette

Soranerbladet

56. årgang

Indhold

Større artikler

Niels Juel Wamberg, præst: Fra min Sorø Tid 1, 13, 25, 37 og 49

Poul Schjærff, lektor, redaktør: Min skoletid II. Academia Sorana 17, 33, 43, 57, 79 og 96

C. C. Hoffgaard, direktør: Direkte fra båndet XII. Samtale med direktør Jørgen Jensen, 16.9.1965 .. 21 og 40

Direkte fra båndet XIII. Samtale med Jonas Bruun. (Samtalen optaget for seks år siden) 115

Harald Skodshøj: Translokation - oplevelse og genoplevelse 63

Interview med lektor Luja Balslev 68

Tage Christiansen: Vejplaner, der må chokere 89

Carl Bistrup: Soranerfrokoster og anden Sorø-mad 99

Knud Vad: Beretning om orgelfestivalen 105

C. M. Wille Møller: Kommentar til maden i 90'erne 110

Jonas Bruun: Om Adolph Stender og hans Sorø-bøger 121

L. B.: Generationskløft på Chr. IVs tid 123

Paul Rantzau: Noget reaktionære reflexioner 127, 148 og 168

Mogens Koktvedgaard: Tale ved årsfesten 137

N. Sx.: Indtryk og referat fra årsfesten 141

Postmester H. N. Winther: Akademiet 1876-81 (I) 145

Ad. Thiel: Mit Livs Historie (ud-drag) 157

Jens R. Rørth: Holberg-fest i Randers 162

Postmester H. N. Winther: Akademiet 1876-81 (II) 165

Nekrologer

Dødsfald: Fhv. kontorchef Ulrik Schouw * 6. december 1888 - † 22. november 1970 - Folketingsmand, underdirektør Jørgen Jensen * 10. juni 1915 - † 1. december 1970 9

Dødsfald: Postkontrollør Hans Peter Dion Alexius Hansen * 9. juli 1895 - † 6. december 1970 - Amtsforsvalter Herluf Mølsøe Rahbek * 19. oktober 1885 - † 6. februar 1971 19

Dødsfald: Fhv. forpagter Viggo Bøjesen * 28. januar 1879 - † 13. februar 1971 34

Dødsfald: Fhv. ladvningsinspektør Knud Bjørning * 10. maj 1885 - † 17. marts 1971 44

Dødsfald: Underdirektør Erik Wagner * 13. oktober 1909 - † 5. februar 1971 - Kredslæge Harro Harrsen * 1. november 1904 - † 20. februar 1971 - Proprietær Johan Prahll * 25. januar 1900 - † 5. marts 1971 - Dr. phil. Svend Schmidt * 29. februar 1896 - † 6 marts 1971 - Generalkonsul, dr. phil. S. Th. Holst-Weber * 12 oktober 1886 - † 17. marts 1971 - Fhv. provst Michael Brandt * 23. juni 1880 - † 3. april 1971 - Fhv. amtslæge, dr. med Max Christiansen * 30. september 1889 - † 30. april 1971 - Bestyrer Poul Kjelgaard-Petersen * 29. november 1894 - † 17. maj 1971 - Fhv. post-

mester Thorvald Gjørling * 2. maj 1888 - † 27. maj 1971 - Kammerherre Henrik Castenschiold * 10. juli 1907 - † 3. juni 1971 - Fhv. godsejer, kasserer Jørgen Bech * 20. februar 1886 - † 3. maj 1971 - Ingeborg Porsdal * 28. juni 1894 - † 18. juni 1971 - Toldforvalter Carl Erik Holst Frederiksen * 8. juni 1893 - † 5. juni 1971 83

Dødsfald: Pastor emeritus Karl Louis Henrik Jespersen * 5. april 1880 - † 13. juli 1971 - Direktør Helge Fischer * 18. april 1914 - † 15. juli 1971 - Overlærer Lise Pedersen * 20. november 1923 - † juli 1971 - Advokat Hans Harald Jensen * 5. december 1890 - † 15. juli 1971 101

Dødsfald: Fhv. direktør Johan Ernst Heilmann * 28. december 1895 - † 16. august 1971 117

Dødsfald: Fhv. plantagebestyrer Ernst Frederiksen * 18. november 1895 - † 28. august 1971 - C. V. Stubbe Teglbjærg * 14. maj 1894 - † 29. september 1971 - Henrik Bentzon * 5. maj 1895 - † 28. september 1971 129

Dødsfald: Direktør Aksel Oberg Keller Rønnow * 17. april 1897 - † 8. september 1971 - Bibliotekskonsulent Povl Edinger Balle * 9. februar 1913 - † 13. september 1971 - Læge Sten Helweg * 13. august 1943 - † 30. september 1971 - Fhv. kredslæge Hans Bryder * 16. august 1887 - † 18. oktober 1971 152

Dødsfald: Aage Wielandt * 16. juli 1904 - † 19. november 1971 - Walter Førster * 22. oktober 1907 - † 15. november 1971 - Kai Heiberg-Jürgen-

sen * 10. april 1916 - † oktober 1971 - Axel Høfler * 6. november 1894 - † 17. november 1971 - Einar Jarby * 11. oktober 1897 - † 12. november 1971 171

Foreningsanliggender

Soranerfrokosten. Af P. Sch. 4, af P. Sch. 15, af P. Sch. 27, af EVJ 39, af Saxtorph 51, af N. Sx. 72, af N. Sx. 95, af N. Sx. 111, af N. Sx. 126, af N. Sx. 143, af N. Sx. 164

Regnskaber 1970 28

Soransk Samfunds generalforsamling 53

Tak til Poul Schjærff 61

Ny redaktionsordning 62

Fik - Fak Batök 72

Sorø-turen 77

Fraternitas Sorana 78

Mindre meddelelser

Endnu en lods går fra borde. (Om A. Kann Rasmussen) 5

Anmeldelse af Stig Jensens: Sandfærdige Løgnehistorier fra Besættelsen. Af Aage Dahl 5

Bertel Fuglsang og hans blad »Danmark ude og hjemme« 6

Rektor H. Raaschou-Nielsens 100-års dag. Af A. Kann Rasmussen .. 8

Gamle soranere og soranske noter 10, 22, 35, 45, 59, 87, 103, 117, 133, 154 og 173

Rektor Arne Østergaard 60 år. Af P. Sch.	43	Ekskursion til Roskilde m. v. Af Hemming Andersen	128
Afsløringen af rektor Raaschou-Nielsens buste. Af Svend Randvig..	52	Danmarkshistoriens blå bog. Af A. Kann Rasmussen	128
Spørgsmål og svar efter eksamen ..	65	40 år efter	129
Studerterne 1971	74	Våben-forlæg fra Akademiets bibliotek	144
3. Real 1971	84	Små glæder under arbejdet med soranerbiografier. Af Erik Sanders	144
Hyldest til Bjørnstad	98	Soranere er sløve. Af Erik Sanders	160
Bemærkning til referat af soranerfrokosten 1. juli. Af G. N. Bugge ..	112	Jul i Sorø. Af P. Sch.	167
Tilfreds soraner ved Stillehavet (Haakon Ipsen)	114		

Blandt gamle papirer faldt jeg forleden over denne herlige tegning. Baggrunden for dens tilblivelse har nok været, at min far engang har givet udtryk for, at man nu godt kunne sige »goddag«, når han kom ind i klassen, og så har man givet ham den modtagelse, billedet viser. Jeg kan høre fars latter over den kvikt opfattede situation og de vidunderligt vellignende portrætter.

Det er studenterholdet fra 1912. Til venstre ses Julius Møller, så følger Fleischer-Hansen over hvis hovede man lige skimte Kaj Glahns lyse hårtop. Derpå Otto Michael Brasch Nielsen, over ham igen Arne Morell og forrest Ulf Kaarsberg. Læreren: Alfred Glahn. Signaturen viser, at det er Vilhelm Th. Lauritzen, der er mester for tegningen.

Gid den må more ældre årgange af gamle soranere lige så godt, som jeg husker, den i sin tid morede far.

Torben Glahn (S 1923)

mønster var der liv, så to årsfester aldrig var ens; at det gik godt var først og fremmest rektor Østergaards skyld. Jonas Bruun var derimod ikke helt tilferds med formanden, men med den overbærenhed og venlig kritik han var genstand for og som han takkede for, ville det forhåbentlig kunne gå. I det

kommende år var der mulighed for at bibringe frokosterne en anden form eller nyt liv, det måtte dog ikke ske ved drastiske ændringer men ved små korrektioner, – forslag modtages gerne. I den nærmeste fremtid sker i alle fald det, at man forsøger sig med en aften-sammenkomst; det havde knebet stærkt

med at finde egnet lokale, et passende sted og til en rimelig pris; formanden havde i den anledning foretaget mange besøg på diverse restauranter for at ende med/på Allégade 10 (jfr. annoncen i forrige nummer).

Denne adresse var stikord for *Grüner*, *Bonnesen* og *Saxtorph*, der alle havde gode erfaringer fra stedet – omend forskelligartede – og kunne anbefale det på det varmeste.

Om det nu var den megen tale om værtshuse, der virkede inspirerende skal jeg ikke kunne sige, men natspiilet blev meget langvarigt, idet vi dog forblev på samme beværtning hele eftermiddagen.

Næste frokost er dagen efter Kyndelmisse, torsdagen 3. februar 1972 kl. 12,15 – og det er altså på Grand Café.

N. Sx.

Postmester H. N. Winther fortæller om Akademiet 1876-81.

III

Efterhånden fik man sådan en respekt for magthaverne, 4. klasse, at man adlød dem mere end lærerne. Dog engang kom min gamle kampiver overfor ham op i mig. Der var to drenge, der havde bedrevet en særlig grim streg nede i byen, og 4. klasse havde modtaget en klage derover. Så var det naturligvis en æressag for skolen, at sagen blev ordnet uden lærernes mellemkomst.

De måtte møde i skoven mellem filsofgangen og flommen, der særligt egnede sig til hemmelige møder. Der blev de så forhørt af 4. klasse, og så fik de »soffeklø« – den højtideligste straf, der kunne idømmes. For at ikke en enkelt af 4. klasse skulle risikere at få hele ansvaret, hvis lærerne fik fat i det, skulle hver af 4. klasse slå sine slag – det kunne på den måde blive mange. – Imidlertid var en af synderne en pokkers rask dreng, Hans Nienstædt var hans navn, bleven ked af kløene, han

stak af fra dem, løb over flommen (en stor sid eng), vadede over kanalerne og nåede at ty ind til stationsforstanderen på Sorø jernbanestation. Den følgende 4. klasse kunne ikke få ham indhentet, trods det at skolens bedste gymnastiker Oskar Mathiasen sprang over kanalerne. Sagen kunne ikke skjules for lærerne, og det endte med, at de to syndere blev udvist af skolen, medens tre drenge af 4. klasse fik et par måneders stuearrest i påskeferien.

Ved den lejlighed var der stort røre blandt de mindre drenge. Man pønsede på oprør mod 4. classes tyranni. Min broder gav sig til at høvl mig, da han kom hjem fra skoven – jeg havde for sømt en af mine kammerfukspligter. På grund af oprørsånden gav jeg mig til af hjertens lyst at slås med ham. Da mine kammerater hørte det, og da de vidste, at jeg havde det særlig hårdt, søgte de at overtale mig til at løbe hjem fra skole. Heldigvis lod jeg mig ikke overtale dertil. Hans var faders yndlingssøn, så jeg ville aldrig få medhold.

For at redde sin ære som kammerduks og 4. klasser, gav min broder mig valget mellem at love lydighed for eftertiden eller at blive overgivet til straffelse hos »Freddy«. Han var Hans' klassekammerat – mulat og anset for at være den mest brutale af drengene. Ham havde vi mindre drenge en panisk skræk for, og jeg faldt derfor til føje.

Der var to brødre »Freddy« – Frederiksen var deres rigtige navn – på skolen. Deres fader var apotheker i New Orleans, han havde giftet sig med en niggerinde. Drengene blev altså mulatter. De var begge voksne. Der var en vid forskel på de to brødre. Ham i Hans' klasse var en vild krabat og ond mod de mindre drenge. Ham i min klasse var meget godmodig og beskyttede de mindre drenge. Disse to drenge var katolikker, eller det skulle hedde sig, at de var det, så slap de for religions-timerne.

Vor religionslærer var til det komiske knarvorn, som jeg ofte vil komme tilbage til. Nu hændte det, at den lærer, som havde var klasse i timen før religionstimen, havde holdt os så længe, at frikvarteret var gået med. Religionslæreren plejede ved en sådan lejlighed at blive rasende og beordre vinduer og døre op for at få frisk luft. Således gik det også ved denne lejlighed. Imidlertid så opdagede han stakkels »Freddy«, der ikke havde fået pakket sine bøger sammen for at fordufte. Det var blod på tanden for en nidkær religionslærer. Han løb efter mulatten med hævet stok og slog efter ham råbende: »Vil du herud, din sorte hedning«. Vi andre kunne ikke bare os for grin, skønt »Freddy« var den mest afholdte dreng i klassen.

Nå, tilbage til »soffekløene«.

Soffeklø var en meget højtidelig handling, og straffen var som regel streng. Den fandt kun sted, når elevens ry havde fået et dybt skår. Jeg ved kun af tre gange, at sådant har fundet sted. Een gang fordi en dreng sladrede, een gang for nærgåenhed mod kvindekønet og endelig een gang for tyveri.

I en skole, hvor drengene danner et samfund, må man have midler, omend krasse, til at holde disciplin. Han kan dog være sikker på, at disse midler bliver benyttet med retfærdighed. I det hele taget kan man sige, at den dyd raske drenge sætter højest er retfærdigheden. En lærer f. eks. kan gøre sig så megen umage han vil for at vinde eleverne for sig; er han ikke retfærdig, vil han aldrig vinde deres agtelse. Sådan kan jeg fortælle et eksempel fra mig selv.

Vor historielærer var kold og streng og viste aldrig interesse for de enkelte drenge. Han var ualmindelig dygtig som lærer, og jeg kan takke ham for, at jeg hele mit liv har bevaret en levende interesse for historie. Han var retfærdigheden selv og var derfor næsten forgudet af os.

Man kan tænke sig min sorg og skuffelse, da han en af de sidste dage, jeg var på skolen, kaldte mig ind på lærerværelset og der skældte mig ud og ganske uden ligevægt gav sig til at slå på mig store dreng, som havde kunnet bukke begge ender sammen på denne lille svagelige mand. Da jeg ikke var mig nogen brøde bevidst, spurgte jeg ham, hvorfor han sådan tog på vej. Jeg fik intet andet svar end: rå karl, ufor-skammet karl!

Dagen efter fik jeg opløsningen på gåden.

Det var nemlig sket i den tid 4. klasse havde læseferie til afgangseksamen. Da sad jeg på mit værelse i øverste etage og læste. Imidlertid hører jeg en fløjten udenfor. Den forstyrrede mig, og jeg stak hovedet ud af vinduet. Jeg opdagede da, at en dreng fra lovsangssalen var krøbet ud af vinduet og holdende sig i vinduesposten stod på sandstensbåndene udenfor. Det var en livsfarlig uorden, som jeg som fjerde klasser ikke kunne finde mig i. Jeg tog derfor min vandkaraffel og hældte ham indholdet ud over hovedet. Nu havde omtalte historielærer time i klassen nedenunder. Han havde også hørt fløjtningen og stak derfor hovedet så langt ud af sit vindue, han kunne, for at identificere fløjtenisten. Læreren fik det meste af vandet. Jeg var for stolt til at oplyse læreren om de nærmere omstændigheder.

Nogle år efter traf jeg læreren, fortalte ham historien og omtalte den skuffelse det havde beerdt mig. Han havde rent glemte historien – atter en skuffelse for mig.

Selv var jeg i mit sidste skoleår med til en »soffeklø«, hvor et par drenge skulle straffes, fordi de havde stjålet. – Der kan på en sådan skole opstå »moraliske epidemier« af en eller anden art, f. eks den at man stjæler kasketter fra hinanden. En eller anden dreng gider ikke gå til skræderen for at købe sig en ny hue, han finder det lettere at

tage en ny fra en kammerat. Så begynder snebolden at rulle. Den bestjålne dreng kan ikke finde sin kasket. Han skal have noget på hovedet, og så tager han en anden, der ligner hans egen, og sådan går det videre. Til sidst bliver den aller dårligste tilbage af bunken.

Vi plejede nemlig at lægge vore huer fra os på et bord, når vi skulle ind i spisesalen. Således bliver enden på det første tyveri, at en mængde drenge bytter huer.

En sådan epidemi opstod, da jeg var i 4. klasse. Det blev meldt til klassen. Vi undersøgte sagen og fandt endelig to drenge, som havde byttet kasketter. Vi tilsagde drengene til forhør ved filosofgangen. Den ene dreng stak den ene løgn efter den anden. For at hjælpe lidt på hans hukommelse blev han idømt 7 slag af hver af de tilstedeværende 4. klasse drenge. Jeg som den største begyndte. Da drengen imidlertid hylede så gudsjammerligt, lod vi ham slippe dermed. Vi fik derfor ikke mere ud af ham og måtte tilsige ham til forhør næste dag.

Drengen mødte ikke, men gik hen til en lærer og sladrede af skole. Vi forhørsdommere gik så hen og deltog i kricketspillet. Men så til vor skræk kommer en lærer hen på pladsen og opfordrer deltagerne i forhøret til at følge med sig. Han førte os op i solennitetssalen for at gøre sagen så højtidelig som muligt. Han tog så mig alene ind i den fysiske samling. Det hjalp ikke, at jeg forklarede tyveriepidemien, og at vi ville ordne den sag mellem os drenge for at undgå, at en eller flere, hvis lærerne fik fat i sagen, eventuelt skulle blive udvist af skolen. Lærerens eneste argument var, at synderne var sønner af velhavende forældre og derfor ikke ville stjæle. Nu skulle jeg have en alvorlig afstraffelse, og det fik jeg. Lærerne havde for skik at tage drengens hoved mellem sine ben, så han fik en stram ende, og så lod han spanskroers-

stoken hagle. Det tykke bæst måtte hvile sig åndepustet 3 gange.

Jeg havde mellem enden og stokken kun tynde kadetbenklæder som værn. Til sidst var det det blodige kød, han hakkede i – og så finder man det umenneskeligt nu efter offentlig pryglelov at lade en opsætsig tugthusfange få 25 slag, og det ikke engang på stram ende. Jeg begyndte med at tælle slagene, det er et godt middel til at adspredde tanker, men jeg tabte tråden. Da jeg endelig ved 3. omgang begyndte at klage mig, holdt han op. Det var det han ville. Jeg var nemlig i lærerkredse berygtet for, at de ikke kunne få mig til at give mig under afstraffelser. Det var vel også derfor, at jeg fik mere bank af lærerne end nogen anden dreng på skolen i min tid.

Da jeg kom ud til de andre ventende drenge, sagde jeg: nåda, det var den værste overhaling, jeg endnu har fået. De blev noget blege om næbbet. Imidlertid kom læreren ud, efter at have udhvilet sig, og sagde til de andre: Nu har jeg afstraffet Winther, og I andre kan slippe med skrækken. Winther er den, der har afstraffet, så det tilkommer først og fremmest ham at få straf. – Han var træt.

Legemsstraf blev praktiseret i udstrakt grad på Sorø skole. En 5-6 lærere dannede et helt tampekompani. Af en ven af mig hørte jeg, at deres konversation ofte drejede sig om de elever, der ikke reagerede over for deres pryglemetoder. Vedkommende, akademigartner Theisen, sagde, at en sådan konversation berørte ham så ilde, at han følte, at en sådan omgang ikke passede for ham.

Pluk *

fra de gamle inspektions-protokoller

15.11.1822 Laves Risengrynsuppe af
Gryn og Vand? Wilster

Knud Gemzø (S 1911) fortæller Sorø-nerbladet om dette billede, at han tog det en dag i 1907. Gemzø var allerede dengang ivrig fotograf og var på rundtur i akademibygningen for at supplere sin omfattende billedsamling med interiører. Da han kom til Røde Gang og gik ind uden at banke på, dumpede han lige ind til den situation, som billedet foreviger. Han ville trække sig tilbage med undskyldninger, men rektor Hoff kaldte ham ind igen, idet han sagde: »Du må godt tage et billede. Jeg ved jo, hvor ivrig du er i faget, og det er ikke hver dag, du kan få tre berømheder på

et billede.« Og det tør siges, at billedet var værd at tage. Det viser rektor (1894–1911) Bartholomæus Hoff, medens maleren Knud Larsen (død 1922) arbejder på det Hoff-portræt, som hænger i Lovsangssalen. Den der står hos og hjælper til at forkorte modeltiden, er Hoff's gode ven, der ofte kom på besøg i Sorø, professor Vilhelm Thomsen (død 1927) – på sprogforskningens område en af verdens største. Den afbildede situation har en lille efternote. Da Vilhelm Thomsen i 1920 skulle males til Videnskabernes Selskab, valgte (eller accepterede?) han Knud Larsen som sin portrættør.

17.11.1822 Er Kjødsuppe Vand med Bol-
ler på? I Hoppes Nomenclatur synes
denne Forklaring at gjælde. *Daugaard*

1.12.1822 I Aften blev paa min Anmod-
ning til Oeconomus opvartet med Kar-

tofler istedetfor Vandgrød, da Eleverne
havde ytteret megen Lyst til hiin Ret.
Daugaard

28.4.1823 Sorøe-Haandværsfolk fortje-
ne den Roes, at deres Arbeide ikke er

Hastværkarbeide, saaledes har f. Ex. Smeden nu i 4 Maaneder filet paa en Nøgle til Skolepultene. *Wilster*

25.1823 Intet at udsætte paa Oeconomen i denne Uge... havde han blot taget Øl-Examen paa Kongens Bryghuus, saa var der Intet i Veien. *Wilster*

24.6.1823 Hoppe tracterede med Rejer om Aftenen. Niels R. Holstein corrigeret for Ubeskedenhed ved bordet. *Lütken*

NOTER

Wilster, Chr. Fr. (1797–1840). Adjunkt, senere lektor i Sorø.

Daugaard, Jacob Brøgger (1796–1867). Adjunkt i Sorø. Senere præst.

Lütken, Johs. Chr. (1791–1856). Adjunkt, senere lektor i Sorø.

Noget reaktionære reflexioner

– over sorøske og soranske lokaliteter behørigt kommenteret og forsynet med noter af Paul Rantzau (R 1937).

Med stadige henvisninger til linierne i Hauchs digt har Paul Rantzau for Soranerbladet skrevet sine bemærkninger til de forandringer, som Sorø uden for Klosterporten er undergået. Bemærkningerne er samlet i en artikel, der tid efter anden bringes i kortere eller længere afsnit, som det nu passer. Hvor intet andet er anført, er noterne henvisninger til Soranerbladet. Årstal anføres først, derefter sidetal.

Går man ad Storgade i dag er det ikke så meget nybygninger der falder i øjnene som forretningsfacaderne. I Sorø – som i andre byer – har kommercialismen en tendens til at kravle uden-

på husene med skilte og reklamer, en ældgammel foreteelse i øvrigt der kan virke godt eller skidt. Under alle omstændigheder er det skidt, hvis skiltene er grimme og husets arkitektur ødelægges, det går også ud over gadebilledet: prangende forretningskilte og façade-reklamer udvisker husenes nederste del. Se til Helsingør hvor Stengade er gået sin kommercielle opløsning i møde, først ovenover reklamebrølene – eller værre: over de totalt udhulede underetager – lever den oprindelige arkitektur sit stille upåagtede liv videre. At stille noget op imod dette uvæsen er næppe gør ligt (30), huset skal konstrueres efter forretningsformålet, og har arkitekten pietet for omgivelserne, så kan man få storartede huse ud av det som for eksempel det ny Sibberns Hjørne tegnet af arkitekt Søren Lotz (R 1947) (31).

»De arkitektoniske skønhedsværdier fra gammel tid, som Sorø rummer, er ikke mange – derfor gælder det om at hæge om dem« (32). I nyeste tid (oktober 1959) er Sorø gamle *møllekro* blevet nedrevet uden at en finger løftedes til modværge! (33), men heldigvis har gode kræfter holdt hånden over enkelte bygninger. På Storgade har den gamle *kro* holdt stand, *apoteket* lever videre under en kedelig façade, *Herrernes gård* var for få år siden stærkt truet (!) men blev heldigvis reddet, byens bibliotek er pietetsfuldt installeret i de smukke rum med gamle fine døre. *Hotel Postgården* har fået sin façade mod Storgade smukt restaureret. I Vestergade står *Trautners gård* endnu, det vil sige i lemlæstet stand: indtil slutningen av

(30) POLITIKEN 11.8.1971, 6: „Harmoniske skilte på gamle bygninger. Helsingør Kommune vil gennemføre en harmonisering av butiksskiltningen i den indre by . . . i samarbejde med Nationalmuseet.“

(31) 1968, 52: „Sibberns hjørne“. Sorø Kommune vil opføre et smukt hus efter tegning af Søren Lotz.

(32) 1956, 89: „Gamle Soranere og soranske Noter“. Postgården, Herrernes gård, Trautners gård. Jvf. 8: Herrernes gård, 18: Postgården, 80: Postgården og Herrernes gård.

(33) 1959, 83: „Sorø gamle møllekro revet ned“.

halvfemserne var gården bevaret i sin helhed, men så blev den skåret igennem for trafikens skyld! Kom ikke og sig at det kun er nu om dage at man ødelægger. På Torvet står den smukke *Regens* hvis hovedfacade har fået pudslaget fjernet (34); hele ejendommen skal restaureres. Forhåbentlig falder den lave naboløng (Torvet nr. 5) ikke (35), huset er ikke meget værd, men det er et idyllisk minde om det gamle Sorø, og det passer godt i selskab med *Regensen* der sammen med den noget hårdt restaurerede *Scavenii Stiftelse* på det modsatte gadehjørne danner et fint indgangsparti til Søgade. Om det gamle rådhus (»Ret skal have Magt«) kun et suk, det er et gustent hus der ikke burde ha været bygget på dette sted, men selvfølgelig har det grimme jo også ret som udtryk for sin tid.

Av alle Sorøs gader har ene *Søgade* bevaret en smule ». . . Præg af Fornemhed . . . som en lille Sidegade i en gammel Klosterby, der staar og drømmer om en berømmelig Middelalder« . . . det var i 1923 »Spectator« skrev således (36), forholdene er stort set uændrede i dag (sydsiden især hvor husene er velkonserverede), men gaden er asfalteret og brostenene er væk (37), hvorfor? er det vinterens optøningssalt der »kræver« det? virker det sorøske optøningssalt anderledes end det man bruger i Æbeltoft – hvor man har bevaret den gamle toppede brolægning – eller er det blot en ubændig trang til at modernisere? Alle kører jo på gummihjul i dag, så denne unødvendige og

atmosfæredræbende modernisering kan næppe være foretaget for de kørendes skyld! Gamle brosten er også fjernet på Storgades vestlige fortovsside hvor de her og der – uden at genere nogen, de lå helt inde ved husene – erindrede om gamle dage. Hvad værre er: den gamle toppede brolægning foran den gamle *kro* er blevet udbyttet med . . . moderne (') brosten – dem går man selvfølgelig behageligere på, hvis man altså sniger sig langs facaden! *Torvets* brosten holder dog stand, men man ser ikke meget til dem, skjult som de er av parkerede biler.

Kommet frem til Klosterporten vender man sig og kaster et blik ned ad den (trods alt) så kære Storgade og . . . til sin rædsel ser man gadebilledet domineret av en *gigantsilo* ad Pedersborg til. *Hvem* er det dog der – uden mindste tanke for *omgivelserne* har plantet dette monstrum dér? Hvor er »rette vedkommende« henne i slige sager? der i øvrigt snart hører til regelen her til lands: landskabs- og bysilhouetteres ødelæggelse av hensynsløst anbragte højhuse og skorstene for ikke at tale om den grasserende el-mast-terror der oven i købet kun er i sin vorden! Men radiomaster kan også virke forstyrrende: fra Akademiets søtrappe kan man – mod sydvest – se en høj mast rejse sig over træerne på den anden side av søen . . . væk med den! . . . Gå hen ad *Absalonsgade* (ej nogen øjenslyst) drej ned i *Vedelsgade* – der i øvrigt har bevaret sit gammel-sorøske særpræg – og se kirken rejse sig for enden av gaden; er flaget hejst på Akademiets flagstang ser man den blafrende dug lukt gennem tagrytterens buer . . . !

*Den ranke Hjort sig speiler der i
Vandet, naar Maanens Skin forvandler
Nat til Dag . . .*

Lysstofrøret konkurrerer stærkt med måneskinnet i Sorø anno 1971 – denne effektive belyningskilde der maver sig ind alle vegne men som allerede er

(34) 1971, 77: „Sorø-turen“.

(35) 1968, 56-: „Soransk Samfunds generalforsamling den 24. april 1968“ ved Poul Schjærff: „Rektor Østergaards redegørelse for de store byggeplaner på Akademiets grund, der bl. a. medfører undergang for det idylliske hus på Sorø Torv nr. 5, der støder op til Regensen“.

(36) 1923, 18: „Brev fra Sorø den 30. Juni 1923“ af Spectator.

(37) 1942, 10: „Den eneste Gade, som derefter er brolagt, er Vestergade, og den skal asfalteres næste Sommer. Saa er der i vor Barndoms By ikke flere Gader, hvor der kan gro Græs mellem Brostenene.“

gammeldags: jodlampernes lys er endnu mere effektivt, vent og se! Det føles som en skildring fra Holbergs tid når som en soraner i 1920 skriver: »Blot paa Banevejen er der rejst en Række Lygter. De ser meget improviserede ud, men man risikerer altsaa nu ikke længer i Mørke at glide ned i Flommen« (38). Banevej er selvfølgelig velsignet med lysstofrør helt ind til det bevarede stykke allé, hvor en række nydelige lygtepæle overtar belysningen, men glæden er kun stakket: i Priorgade og Boldhusgade, Søgade – hvor hæslelige gittermaster, stolper og luftledninger vansirer vestsiden –, Storgade, Alléen, ja, over hele Sorø er disse grimme rør sat op, dog har man på Torvet (vestre fortov) anbragt 4 lygtepæle hvis gevaldige højde slet ikke harmonerer med bebyggelsen rundt om, hertil kommer 4 do. anbragt symmetrisk omkring H.M. Fr. VII! Særlig grelt er det ved Klosterporten, her har man Herren hjælpe mig i få meters afstand fra porten anbragt en av samme slags lygtepæle, den er helt ude av trit med portens og vaskeribygningens proportioner, det ser forfærdeligt ud! – Hvad gadebelysning angår må man desværre fastslå at *Poul Henningsen* har levet helt forgæves. Skade! *PH* viste dog tydeligt at man godt kunde forene teknisk effektivitet med tidløs skønhed og . . . hensyntagen til miljøet – på Amalienborg Slotsplads har man med fortræffelig virkning erstattet gaslys med moderne lyskilder anbragt i de smukke gamle lygter. Det kan altså lade sig gøre hvis man vil! . . . Skæbnens gunst og lykkelige tilfælde har nu alligevel tilsmilet Sorø: fra anløbsbroen i akademihaven kan man om natten ikke se ét eneste lys på den anden side av søen!

Klosterporten – alene navnet stemmer gammel-soraneren til andagt: her er indgangen til det aller-helligste, til stedet over alle steder. Her lå Absalons

(38) 1920, 9-: „Et par Ord fra Sorø“ af p.t.

kloster, Nordens største, her ligger hans prægtige og ærværdige kirke, her blev Frederik den Andens skole grundlagt og her ligger hans skole av i dag: *Sorø Akademi** . . . man står ærbødigt stille og – græmmer sig! Hvor er dette sted omkring Danmarks eneste bevarede klosterport dog mishandlet: på gaden umiddelbart foran porten kedelig grå asfaltbelægning med påmalede færdselsstriber – den døde asfalt fortsætter til og med gennem den ærværdige hvælvning og misklæder den. På fortovet op og ned ad porten et virvar av færdselsskilte og den før omtalte kæmpelygtepæl (39), et hæsligt skue! Men sidst og ikke mindst er det selve de arkitektonisk pauvre omgivelser der gør Klosterporten – denne introduktion til et av Danmarks-historiens mindeligste steder – til et *antiklimax*. Forholdene er blevet påtalt tidligere, men det var før færdselsmolokken krævede sin tribut i form av gadeudvidelser, »effektiv« belysning og avmærkning, alt med den uundgåelige følge: større trafik end før, øget larm og spektakel.

På kortere og længere sigt kan meget gøres for at bedre forholdene, ét kan dog ikke ændres (»forbedring har fundet sted!») *Klosterporten*, denne Attrap, som intet Menneske, der ikke vidste Besked derom, vilde finde paa var et Mindesmærke fra Middelalderen, eller skulde være det, thi efter Restaureringen er ethvert Spor af Aarhunderernes Slid og Tidens Tand forsvundet. Kun i Hvælvningernes Diagonalribber finder vi de oprindelige, smukke gamle

(39) 1971: Langs mod fortovslinjen tværs over Torvet findes følgende (regnet fra syd mod nord): parkeringsskilt, blomsterkumme, bænk, telefonkiosk, turistforeningskur, bænk, trafikskilte, pølsebar, milepæl, trafikskilt, blomsterkumme. – På Klosterportens byside sidder en mængde rustne jernspigre, åbenbart resterne av illuminationsanlægget, jvf. 1964, 8: „Gamle Soranere og soranske Noter“: Sorø Turistforening har atter ladet den smukke turistplakat med Klosterporten genoptrykke. Porten er Sorøs vartegn og har de sidste 25 år været illumineret i julemåneden. Det begyndte i 1938 . . .“.

Munkesten« (40). Klosterporten betegnes som »... et nyt Bygningsværk i villet gammel Stil... der ... aldrig kan blive andet end Pastiche« (41). Sandt er at man i dag aldrig vilde ha tilladt sig at restaurere på den måde arkitekt, professor J. D. Herholdt (1818–1902) anvendte i 1890 hvor hele Klosterportens vestfløj (»Saxos Celle«) blev nedrevet til grunden (!) og genopført »med nøje Bibeholdelse af alle former, der frembøde Interesse i arkitektonisk og kunstarkeologisk Henseende«. – Det eneste der ikke blev nedbrudt var »... det overhængede Rums (Saxos Celle) Midtsøjle, som var af fuld Mur« og som bevarede »i restavrret Stand« (42) ... hvad dette så end monne indebære. Til en slags undskyldning for Herholdt tjener at murværket (såkaldt »kassemur« hvor mellemrummet mellem en ydre og indre murstensskal er fyldt op med en blanding av sten, brokker og mørtel) allerede fra opførelsestidspunktet synes at ha været dårligt og dernæst yderligere medtaget i tidens løb ved ombygninger. Til sammenligning skal anføres at den praktisk taget samtidige kirke har fuld mur overalt.

Herholdts restaurering omfattede hele

(40) 1920, 52: »Om at bevare Sorøs Særpræg« af Aage Trolle Blumensaadt, jvf. note 8.

(41) 1925, 30: »Klosterporten i Sorø. En Billedtekst.« af H. G. Olrik/ skrevet i anledning av M. Mackeprangs omtale av Klosterporten i SORØ, I, side 277–79 med fig. 61: »Klosterporten før Restaurationen«. Et litografi i »Nordisk Billed Magasin, 9. juli 1876 viser porten set fra syd med de i 1889–90 nedrevne ældre huse; et fotografi fra omkring 1870 (av maler F. Busch) viser den gamle bogtrykkergård. Jvf. B. Hoff: »Sorana«, V, Sorø 1895–99, side 17: »Bogtrykkergården eller tiest Trykkergården ... nedrevet 1887«. Byggelinjen blev ved denne lejlighed rykket lidt tilbage. Vaskeriet hade før haft til huse i økonomigården „hvor nu Badstuen er“ (side 19). I »Danske Byer og deres Mænd. Redaktor K. Jensen. XXVI: Sorø By. Under Medvirkning af Poul Schjærff. Aarhus 1918« indes på side 89 et udmærket fotografi av Klosterporten fra akademisiden; gennem porthvælningen ser man tydeligt det gamle lave hjørnehus mod Torvet.

(42) J. B. Løffler: Sorø Akademis Landsbykirker og Klosterporten i Sorø. Kbh. 1896. Klosterporten: side 63–68 + tavle XXXI; ang. de anførte citater se side 64, 65 og 67.

Klosterporten »med Undtagelse af Gjennemkjørselen«. »Gavlkammene, en Del af Gavlene, samt Sidemurenes øvre Partier ... nedtoges og gjenopførtes med Munketegl«, vinduerne »saavel i Gavl- som i Sidemurene, gjordes dels rundbuede, dels fladbuede. Den store Bueaabning og begge Støttepillerne paa den søndre Gavl bleve nedbrudte og ommurede ... Iøvrigt blev alt skrøbeligt Murværk udstemmet og erstattet med nyt, og Kamme og Støttepiller dækkedes med Hulsten. Efter endt Restauration fremtraadte Portbygningen i en Stilretning, som tidligst lod sig henføre til Midten af det 13de Aarhundrede« (42). Beretningen lyder ikke godt i moderne øren, dog kan man ikke benægte at det væsentligste ved Klosterporten, *porthvælvingen*, er gammel og oprindelig, og dette turde være mere end nok til – trods alt – at nære veneration for hele bygningen og, naturligvis, stedet.

Under restaureringsarbejdet stødte man »umiddelbart under den optagne Brolægning og i Dybde med Sokkelens Underkant ... paa en meget gammel af store Kampesten lagt Bro, der sikkert dannede Portens oprindelige Kjørebane ... Som et levende Minde om Færdselen til Klosteret lod der sig i hele Portens Længde følge to brede og dybe Hjulspor« (42). Denne gamle bro ligger omkring 60 centimeter under nuværende niveau, gennemkjørselen har altså været tilsvarende højere og har virket lidt luftigere end nu.

(fortsættes i senere nr.)

Dødsfald

Helge Nissen

* 6. april 1928 – † 29. oktober 1971

To gamle soranere har i Ugeskrift for Læger 133. årgang nr. 48 skrevet om Helge Nissen. Fra Ugeskriftet citerer vi disse mindeord af Steen Thiele (S 1946) og K. Bresson (S 1945):

Den 29. oktober afgik overlæge, dr. med. Helge Nissen ved døden 43 år gammel. Han var nylig udnævnt til overlæge på Diakonissestiftelsens kirurgiske afdeling B, men fik kun lov til at fungere i få måneder.

For 2 år siden forsvarede Helge Nissen sin doktordisputats om pneumothorax spontaneus. Han fik megen anerkendelse for sit arbejde. Helge Nissen var student fra Sorø Akademi i 1946. Allerede i skoletiden måtte man værdsætte ham som en god kammerat, altid udadvendt, levende interesseret i tidens problemer. Ikke blot for os, der kendte ham fra skoletiden, men for mange andre, der siden lærte ham at kende, betød venskabet med ham overordentlig meget.

Helge Nissen var et fint menneske, flittig, vidste meget, ikke blot inden for sit fag. Derfor var samværet med ham altid en berigende oplevelse. Trods stor arbejdsbyrde havde han tid til familien. Han prægede den, men lod sig også selv præge. Ungdommens problemer var ikke fremmede for ham. Han forstod, at påvirkningen fra generation til generation måtte gå begge veje for at være frugtbar.

For et par år siden konstateredes en hjertelidelse. Helge vidste det, kendte naturligvis også risikoen, men det var, som om han ikke rigtig ville anerkende den for sin egen person.

Hans livstråd blev brat afbrudt, netop som han syntes at have nået sit mål, netop som mulighederne for at slappe lidt af var til stede. Det føles hårdt og urimeligt for alle os, der holdt af ham, men værst for hans hustru, Kirsten, og børn, Peter og Jette. Vor dybe medfølelse går til familien.

Vi er mange, der vil savne og mindes ham.

Steen Thiele

(S 1946)

Helge Nissen huskes som en god skolefælle fra Sorø-tiden under krigen, hvor vi arbejdede sammen i illegalt

grupperarbejde. Han var altid positiv, venlig, i godt humør og ligefrem.

Det føles som en personlig sorg at erfare om hans alt for tidlige død.

Jeg ved, at jeg taler på mange tidligere skolekammeraters vegne, også for dem, som ikke selv har fulgt Helge Nissen på nærmeste hold gennem studie- og uddannelsesetid og i hans virke som læge, når jeg hermed sender familien vor tak for den tid, vi kendte Helge Nissen.

K. Bresson

(S 1945)

Gamle Soranere

soranske noter

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i februar 1972.

1. *Laurids Viggo Larsen* (f. 1897), Ved Volden 4, 7400 Herning.
1. Salgsinspektør *Kaj Aagesen* (f. 1902), Engelstedsgade 51, 2100 Kbh. Ø.
6. Vognmand *Christen Simonsen* (f. 1897), Havemølle, 4100 Ringsted.
7. Vicedirektør *Aage Høfler* (f. 1902), Østerbrogade 39, 2100 Kbh. Ø.
7. Førstekonservator *Povl Simonsen* (f. 1922), Fredensborg, Mellemvejen, Tromsø, Norge.
7. Professor *N. K. Hermansen* (f. 1922), Hostrupsvej 20, 1950 Kbh. V.
9. Fuldmægtig, cand. jur. *Per Emil Lind* (f. 1922), Stærevænget 9, 2791 Dragør.
10. Civilingeniør *Erik Riis-Carstensen* (f. 1897), 28 Clarendon Place, Buffalo, N.Y. 14209, U.S.A.
11. Ingeniør *Hans Preben Jessen* (f. 1902), 139 Dean Drive, Tenaply, New Jersey, U.S.A.
11. Overlærer *Arne Jensen* (f. 1912), Ringstedgade 153, 4700 Næstved.

12. Ekspeditionssekretær, cand. polit. *Hans Henningsen* (f. 1922), Kaarsvej 15, 2880 Bagsværd.
14. Fhv. fabrikant *Aage Gunnar Hansen* (f. 1882), Nørre Allé 4, 2600 Glostrup.
15. Redaktør *Aksel Dahlerup* (f. 1897), Holger Drachmanns Vej 7, 2800 Lyngby.
17. Sekretær *Jens Brohm* (f. 1897), Munkebo, Sofievej 8, 2950 Vedbæk.
17. *Ove Bjørn Hansen* (f. 1922), Østerbrogade 29, 2100 Kbh. Ø.
17. Præst *Bent Jørgensen* (f. 1922), Vanløse Byvej 6, 2720 Vanløse.
19. Læge *Nanna Gjøel*, f. *Glahn* (f. 1922), Steen Winkelsvej 17, 1966 Kbh. V.
24. Inspektør *Hother Schiøtz Kierulff* (f. 1897), Blågårdsgade 14, 2200 Kbh. N.
26. Kommitteret *Knud Gensøe* (f. 1892), Vitus Berings Allé 24, 2930 Klampenborg.
27. Grosserer *Christian Friis* (f. 1897), Skovshoved Terrasse 6, 2920 Charlottenlund.
28. Provisor *Astrid Hviid Jensen* (f. 1912), Falkonervænget 23, 1952 Kbh. V.

*

Jyllandsposten fortæller om britisk hyldest til overlæge, dr. med. Mogens Schou (S 1936), der er leder af det psykofarmakologiske institut på statshospitalet i Risskov. Hyldesten gælder Mogens Schous pionerindsats i anvendelsen og vurderingen af midlet lithium og ydes ham af det nystiftede Royal College of Psychiatrists i London.

Den forebyggende behandling af manio-depressiv psykose ved hjælp af salte af metallet lithium er den største landvinding inden for sindslidelsernes behandling i mange år, og foregangsmanden på dette område er Mogens

Med et nummers forsinkelse bringer vi et billede fra de jyske soraneres Holbergfest på Kongens Ege i Randers. Det er ikke muligt på billedet at identificere ret mange af deltagerne, men billedet kan vel give et indtryk af arrangementet og minde andre om, at deltagelse kan være pengene og ulejligheden værd.

Schou. Han har gennem forsøg med lithium i årene fra 1960 til 1967 kunnet fastslå, at dette metal i de rigtige doser kan forebygge antallet af såvel manier som depressioner, og hans resultater er fuldt ud blevet bekræftet i andre dele af verden.

*

Danmarksposten havde en del soranerstof i sit sidste 1971-nummer. Det fortæller bl. a. i anledning af det japanske kejserbesøg om et tidligere møde mellem havforskere:

I anledning af det japanske kejserpars besøg i Danmark har dr. *Hirondo Hirabayashi* skrevet en beretning om et interessant møde for netop ti år siden. Den 13. november 1961 modtog Kejser *Hirohito* den danske havforsker, dr. *Anton F. Bruun* (S 1920) til en samtale i kejserens havbiologiske laboratorium. Til stede var i øvrigt kun den japanske videnskabsmand dr. *Y. Suehiro* og dr. *Hirabayashi*.

Dr. Bruun overrakte og forklarede en halv snes sjældne dybhavsorganismer fra Galathea-ekspeditionen. Desuden gav han kejseren et eksemplar af dr. *Hirabayashi*'s oversættelse af havbiologen *Johannes Schmidts* biografi og resumerede *Schmidts* epokegørende forskning over ålens vandringer. Og endelig overrakte dr. Bruun Admiral *Steen Billes* »Beretning om Corvetten Galathea's Rejse omkring Jorden i 1845, 46 og 47«, udgivet 1853. I dette værk er aftrykt en skrivelse, som admiralen under et anløb af havnen Uraga afsendte til Japans daværende hersker med opfordring til at bringe landets absolutte isolation til ophør. Dette var seks år før USA's flåde tiltvang sig adgang til et par japanske havne. Skrivelsen nåede dog aldrig frem – før dr. Bruun nu overbragte den på admiral *Billes* vegne. Også denne tekst havde dr. *Hirabayashi* på forhånd oversat.

Mødet, der varede langt over den afsatte tid, sluttede med at dr. Bruun konstaterede en glædelig interesse i Ja-

pan, ikke alene i videnskabelig, men også i diplomatiske og andre officielle kredse, for havforskningen, den videnskab, der mere end de fleste er afhængig af et verdensomspændende samarbejde.

– Netop på månedsdagen efter døde dr. Anton F. Bruun under et møde, hvor han aflagde beretning om sin samtale med Japans kejser.

*

En soraner har afløst en soraner. Det er direktør Chr. Hunderup (1944), der i repræsentantskabet for Danmarks Turistråd overtog den plads, der blev disponibel for Dansk Samvirke, efter at civilingeniør A. Kann Rasmussen (S 1922) er udtrådt af foreningens bestyrelse. Kann Rasmussen udtrådte efter 17 år i Dansk Samvirkes bestyrelse, deraf tre som næstformand.

*

1971's skolekomedie »Arsenik og gamle kniplinger«, der blev opført af 2. Gjerne, blev efter Sjællands Tidendes vurdering en virkelig trestjernet succes.

*

Fornyselsen af blytaget på kirken er ved at være gennemført. Omkring 1. februar skulle taget være færdigt.

Adresseændringer bedes meddelt til
SORANSK SAMFUND: Kassereren
Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10
2860 Søborg
Tlf. (01) 69 11 44
Postgiro 1710

SORANERBLADET: Redaktion
Otto Fog-Petersen
Carl Plougsvej 27
3460 Birkerød
Tlf. 81 51 80

SORANERBLADET: Ekspedition
Direktør N. E. Løgstrup
»Skovhavehøj«
3500 Værløse
Tlf. (01) 48 33 22

Fr. Palm Greisens Bogtrykkeri

DET SKANDINAVISKE
KØBENHAVNSKE
KØBENHAVNSKE
KØBENHAVNSKE

EMULSION A/S

non-ioniske emulgatorer til levnedsmiddelindustrier og tekniske formål

FABRIK OG LABOR
PALS GAARD
JUELSMINDE

SALGSKONTOR
RAADHUSPLADSEN 16
KØBENHAVN V

ORLA NIELSEN
(03) 63 02 58

Byens førende forretning i
Akademibeklædning

BANKEN
for Sorø og Omegn

FILIAL AF
PRIVATBANKEN
I KJØBENHAVN A/S

MERKUR A/S

HERMODSGADE 24
ÆGIR 8888

*Kaffe og The
en gros*

Soraner-biografier 1901—60

Biografierne kan, efter skriftlig bestilling og så længe oplag haves, købes hos kassereren til følgende priser excl. porto og emballage:

Det *samlede værk* indbundet i et bind, kr. 150,-

Uindbundne *hæfter* af årgangene henholdsvis 1901-10, 1911-20, 1921-30, 1931-40, 1941-50, 1951-60 samt familieoversigten kr. 25,- pr. hæfte.

Soransk Samfund
kassereren civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10 . 2860 Søborg